

LA LLUITA PEL PODER ¹

Lev Trotski

17 d'octubre de 1915

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de: “La lucha por el poder”, en 1905. *Resultados y perspectivas*, tom 2, Ruedo Ibérico Editions, París, 1971, pp. 139-144.

Tenim davant de nosaltres un volant que tracta les qüestions de programa i de tàctica amb el títol “La tasca del proletariat rus. Lletra als camarades de Rússia” Aquest document està signat per P. Axelrod, Astrov, A. Martinov, L. Martov i S. Semkovski. El problema de la revolució hi està plantejat (en aquesta “lletra”) en termes força generals, i la claredat i exactitud desapareixen en la mesura en què els autors passen de la descripció de la situació creada per la guerra a les perspectives polítiques i a les conclusions tàctiques finals; la terminologia es fa cada vegada més confusa i les definicions socials esdevenen ambigües.

En l'exterior de Rússia semblen predominar, a primera vista, dos estats d'ànim: primer, la preocupació per la defensa nacional (des de Romanov fins a Plekhanov) i, segon, un descontentament general començant per la “fronda” opositora buròcrata fins a arribar al començament de motins en el carrer. Aquests dos estats d'ànim predominants provoquen també la il·lusió de la llibertat futura del poble, que en resultarà de la realització de la defensa nacional. Però ambdós estats d'ànim són altament responsables de què la qüestió referent a la “revolució popular” es formule tan vagament, inclús quan se la contraposa a la de “defensa nacional”.

La guerra, ni tan sols amb les seues derrotes, ha resolt el problema de la revolució ni tampoc ha originat les forces revolucionàries capaces de fer-ho. Per a nosaltres la història no comença, de cap manera, amb el lliurament de Varsòvia al príncep bavarès. Tant les contradiccions revolucionàries com les forces socials són les mateixes que ens trobarem, per primera vegada, en 1905 (completades amb els molt significatius canvis que ha introduït la dècada següent). La guerra ha descobert simplement, amb gràfica claredat, que el règim era objectivament insostenible. Al mateix temps ha suscitat, en la consciència social, una confusió en virtut de la qual sembla que “tot el món” està contaminat pel desig de resistir Hindenburg i, alhora, ple d'odi contra el règim del 3 de juny. Però en la mateixa mesura en què l'organització d'una “guerra popular” ensopega ja en els seus primers passos amb la policia tsarista i es demostra que la Rússia del 3 de juny és un fet i la “guerra popular” una ficció, igualment ja el primer pas “cap a una revolució popular” ensopega de seguida amb la policia socialista de Plekhanov, al qual, junt amb tots els seus sequaços, vertaderament

se'l podria considerar també com una ficció, si no tingués darrere d'ell Kerenski, Miliukov, Guchkov i, en suma, la nacionaldemocràcia no revolucionària i antirevolucionària i el nacional liberalisme.

La "lletra" naturalment, no pot ignorar la divisió de classes de la nació, que ha de salvar-se, per mitjà d'una revolució, de les conseqüències de la guerra i del règim actual. "Els nacionalistes i els octubristes, els progressistes i els cadets, els industrials i també una part (!) de la intel·liguentsia radical criden com una sola veu la incapacitat de la burocràcia per a defensar el país i exigeixen, al mateix temps, la mobilització de les forces socials per a la causa de la defensa..." La lletra n'extrau la conclusió, correcta, que aquesta posició que suposa "unir-se amb els governants actuals a Rússia, amb els buròcrates, aristòcrates i generals per a la causa de la defensa del país", té un caràcter antirevolucionari. La lletra assenyala molt correctament la posició antirevolucionària dels "patriotes burgesos de tots els matisos"; i (podem afegir-hi nosaltres) dels socialpatriotes als que la lletra no menciona en absolut.

D'això hem de deduir que la socialdemocràcia és no sols el partit més conseqüent de la revolució, sinó l'únic partit revolucionari del país, i que les agrupacions que apareixen junt amb ella no sols són menys decidides en l'aplicació dels mètodes revolucionaris sinó que representen partits no revolucionaris. Amb d'altres paraules: que la socialdemocràcia, en la seua tasca revolucionària, està completament aïllada *en l'arena política* malgrat el "descontentament general". Aquesta és la primera conclusió final de la que cal prendre consciència clarament. Els partits, naturalment, no arriben a ser classes. Entre la posició d'un partit i els interessos de la capa social sobre què es recolza, pot haver-hi desacords que, més tard, poden desenvolupar-se fins a arribar a una contradicció profunda. El comportament dels partits pot canviar sota la influència de l'estat d'ànim de les masses populars. Sobre açò no hi ha dubte. Tant més necessari és que deixem de confiar, per als nostres càlculs, en elements encara menys estables i dignes de confiança, com ho són les consignes i els passos tàctics dels partits, i referir-nos en canvi a elements històrics fidedignes: a l'estructura social d'una nació, a la correlació de força de les classes, a les tendències del seu desenvolupament.

Però els autors d'aquesta "lletra" desatenen per complet aquests problemes. Què significa una "revolució popular" en la Rússia de l'any 1915? Ells només ens expliquen que "ha de" ser feta pel proletariat i per la democràcia. Sabem què és el proletariat; però què és "la democràcia"? Un partit polític? Després del que s'ha dit més amunt es veu que no. Doncs, són les masses populars? Quines? Òbviament es tracta de la petita burgesia del comerç i de la indústria, la intel·liguentsia i els camperols; només d'ells es pot tractar.

En la sèrie d'articles *La crisi de la guerra i les perspectives polítiques* hem donat un judici general del possible significat revolucionari d'aquestes forces socials. Partint de les experiències de la darrera dècada en la relació de forces de 1905: *a favor* de la democràcia (burguesa) o *contra* ella? Aquesta és la pregunta històrica central per al judici sobre les perspectives de la revolució i la tàctica del proletariat: s'ha enfortit la democràcia burgesa a Rússia des de 1905 o ha caigut encara més baix. Totes les nostres discussions han tractat de la qüestió sobre el destí de la democràcia burgesa, i qui encara no sap la resposta a aquesta qüestió, camina a les palpentes en la foscor. Nosaltres hem donat una contestació a aquesta pregunta: *una revolució burgesa nacional a Rússia és impossible perquè no existeix ací cap democràcia burgesa vertaderament revolucionària*. S'ha acabat l'època de les revolucions nacionals (almenys a Europa) al igual que ha acabat l'època de les guerres nacionals. Entre les unes i les altres hi ha una profunda connexió interna. Vivim l'època de l'imperialisme, que està marcat no sols per un sistema de conquestes colonials sinó també per un règim intern determinat. L'imperialisme no contraposa la nació burgesa al vell ordre, sinó el proletariat a la nació burgesa.

Ja en la revolució de 1905, els artesans i comerciants petitburgesos hi exerciren un paper insignificant. La importància social d'aquesta classe ha baixat, sens dubte, encara més durant els darrers deu anys: el capitalisme a Rússia ajusta els comptes molt més radicalment i feroçment a les classes mitjanes que en els països de vella tradició econòmica.

La intel·liguència, sens dubte, ha crescut numèricament. També ha crescut el seu paper econòmic. Però al mateix temps ha desaparegut per complet la seua "independència" ja abans aparent: la importància social de la intel·liguència està enterament determinada pel paper que exerceix en l'organització de l'economia capitalista i de l'opinió pública burgesa. La seua unió material amb el capitalisme l'ha impregnada de dalt a baix de tendències imperialistes. Com ja hem vist, la "lletra" diu: "Inclús una part de la intel·liguència radical... exigeix la mobilització de les forces socials per a la causa de la defensa." Açò és completament fals. No és només una part, sinó tota la intel·liguència radical. Caldria dir: no sols tota la radical sinó una part (si no la majoria) de la intel·liguència socialista. Difícilment incrementarem els quadres de la "democràcia" per mitjà d'una representació embellidora del caràcter de la intel·liguència.

La burgesia industrial i comercial ha baixat encara més, la intel·liguència ha abandonat les seues posicions revolucionàries. La democràcia urbana no pot ser considerada com un factor revolucionari. Queda només el camperolat. Però que nosaltres sapiem, ni Axelrod ni Martov han dipositat mai enormes esperances en el seu paper revolucionari. ¿Han arribat a la conclusió que la ininterrompuda diferenciació de classes entre els camperols ha augmentat aquest paper en el

transcurs dels últims deu anys? Semblant raonament aniria en contra de totes les conclusions teòriques i tota l'experiència històrica.

Però de què “democràcia” parla la “lletra”? I en quin sentit parla d'una “revolució popular”?

La consigna d'una Assemblea Constituent suposa una situació revolucionària. Es dóna aquesta situació? Sí; però no està gens ni mica expressada en el suposat naixement, finalment succeït, de la democràcia burgesa a Rússia, que se suposa que està disposada i és capaç d'arreglar comptes amb el tsarisme. Al contrari: si d'aquesta guerra es dedueix quelcom clarament, és precisament la manca d'una democràcia revolucionària en el país.

L'intent de la Rússia del 3 de juny de solucionar els problemes revolucionaris interns per la via de l'imperialisme, ha menat òbviament a un fracàs. Açò no vol dir que els partits responsables o semiresponsables del 3 de juny es decidisquen ara pel camí de la revolució. Però vol dir que el problema revolucionari, posat a plena llum per la catàstrofe militar que empenyarà encara més els governants per la via de l'imperialisme, duplica ara la importància de l'única classe revolucionària del país.

El bloc del 3 de juny està trencat per dissensions i conflictes interns. Açò no vol dir que els octubristes i els cadets s'interessen pel problema revolucionari del poder, ni que es preparen a assaltar les posicions de la burocràcia ni de l'aristocràcia unida. Però vol dir que la capacitat de resistència del règim davant de la pressió revolucionària està indubtablement debilitada per un cert temps.

La monarquia i la burocràcia estan compromeses. Açò no significa que abandonen el poder sense lluita. Amb la dissolució de la Duma i l'últim canvi de ministres, han demostrat que falta encara molt per a arribar a açò. Però la política d'instabilitat burocràtica, que s'accentuarà encara més, ha de facilitar extraordinàriament a la socialdemocràcia la mobilització del proletariat.

Les capes baixes del poble en les ciutats i en el camp estan cada vegada més esgotades, desenganyades, descontentes i furioses. Açò no significa que, a banda del proletariat, operarà una força independent de democràcia revolucionària. Per a això manquen la matèria social i les persones dirigents. Però significa sens dubte que l'ambient de descontentament profund en les capes baixes del poble ha de facilitar la pressió revolucionària de la classe obrera. Com menys espere el proletariat a l'aparició de la democràcia burgesa, com menys s'adapte a la passivitat i a l'estretor de la petita burgesia i dels camperols, com més decidida i intransigent siga la seua lluita i com més òbvia siga la seua disposició a arribar fins al “final”, és a dir fins a la conquesta del poder, majors seran les seues possibilitats d'arrossegar també, en el moment decisiu, les masses no proletàries. Naturalment, no s'aconsegueix res únicament

amb consignes com la confiscació de la terra, etc. Açò és encara més vàlid per a l'exèrcit, amb el qual es manté en peu, o s'enfonsa, l'autoritat pública. A la massa de soldats només se la podrà portar al costat de la classe revolucionària si se la convenç que aquesta no sols es queixa i es manifesta sinó que lluita pel poder i té possibilitats de prendre'l.

Hi ha en el país un problema objectiu revolucionari que la guerra i les derrotes han palesat: és el problema de l'autoritat pública. Els governants es troben en un estat de desorganització creixent. El descontentament de les masses urbanes i camperoles va en augment. Però l'únic element que pot traure profit d'aquesta situació és el proletariat (avui en una mesura incomparablement més gran que l'any 1905).

La "lletra", d'alguna forma s'apropa amb una frase a aquest punt central de l'assumpte. Diu que els obrers socialdemòcrates de Rússia han de col·locar-se "al capdavant d'aquesta lluita popular per l'enderrocament de la monarquia del 3 de juny". Acabem de dir allò que hom pot anomenar lluita "popular". Però si "al capdavant" no ha d'entendre's simplement en el sentit que els obrers progressistes hagen de vessar més generosament la seua sang sense adonar-se clarament del que en resultarà, sinó que ha d'entendre's en el sentit que els obrers s'encarregaran de *dirigir políticament* tota la lluita, essent aquesta sobretot una lluita del proletariat mateix, llavors està clar que *la victòria d'aquesta lluita ha de lliurar-li el poder a aquell que l'haja dirigit, és a dir al proletariat socialdemòcrata*.

Per tant, no es tracta simplement d'un "govern revolucionari provisional" (una forma exterior buida que necessita rebre, del procés històric, el seu corresponent i ignorat contingut) *sinó d'un "govern revolucionari", la conquesta del poder pel proletariat rus*.

L'Assemblea Constituent russa, la república, la jornada laboral de vuit hores, la confiscació de les terres dels propietaris rurals, totes aquestes són consignes que, junt amb les consignes de la fi immediata de la guerra, l'autonomia de les nacions i els Estats Units d'Europa, exerceixen un gran paper en el treball d'agitació de la socialdemocràcia. Però la revolució és d'antuvi i sobretot una qüestió de poder, no de la forma d'estat (Assemblea Constituent, República, Estats Units) sinó del *contingut social del poder*. La consigna de l'Assemblea Constituent o la confiscació de les terres de propietaris rurals perden, en les condicions actuals, tot significat revolucionari directe sense la disposició directa del proletariat a lluitar per la conquesta del poder; ja que si no és el proletariat el que arrabassa el poder a la monarquia, ningú ho farà.

La rapidesa del procés revolucionari és un problema especial. Depèn d'una sèrie de factors militars, polítics, nacionals i internacionals. Aquests factors poden frenar o accelerar el desenvolupament, poden assegurar la victòria

revolucionària o portar a una nova derrota. Però sota qualssevol condició, el proletariat ha de veure clarament el seu camí i recórrer-lo conscientment. Sobretot ha d'estar alliberat d'il·lusions. I la pitjor il·lusió del proletariat ha estat sempre, durant tota la seua història, l'esperança en altres.

¹ “La lluita pel poder.”, *Nache Slovo*, París, 17 d'octubre de 1915.